

Ruim baan voor oranje-groene energie

Een warm huis, genoeg elektriciteit voor je bedrijf en een schone auto of bus om op het werk te komen. Dat zijn basisbehoeftes van iedereen. De beschikbaarheid van betaalbare energie is minder vanzelfsprekend geworden. Landen gebruiken fossiele brandstoffen als drukmiddel. Wat gebeurt er als na Poetin ook Trump de gaskraan dichtdraait? Of de ayatollahs olietankers gaan blokkeren in de straat van Hormuz? Om minder afhankelijk te worden van import en de energierekening beter bestand te maken tegen prijsschommelingen, moeten we zelf méér energie opwekken uit duurzame bronnen als zon, wind en de aarde zelf. En ons energiesysteem aanpassen om in te spelen op het wisselende aanbod van die energie. We gaan meer energie opslaan. Ook kunnen we nog veel energie besparen. Alleen als we onze fabrieken verduurzamen kunnen we concurreren met andere landen die draaien op fossiele brandstoffen. Als een windmolen, zonnedak of aardwarmteput eenmaal gebouwd is, zijn de operationele kosten immers veel lager dan die van kolen, olie of gas. Zo kan de omslag naar schone energie een vliegwiel worden voor een duurzame economie. Dat alles lukt alleen als de overheid een betrouwbare partner is die álle inwoners en bedrijven vleugels geeft om deze grote veranderingen mee te maken. Ieder op zijn eigen manier, maar allemaal in dezelfde richting: met vooral oranje-groene -, schone energie van eigen bodem. De praktijk laat al zien: dat kunnen wij.

Oranje-groene energie van eigen bodem

Wie niet langer blind wil vertrouwen op goedkoop gas of olie uit het buitenland, kan maar beter werken aan zoveel mogelijk energie van eigen bodem. Dat biedt zekerheid in een roerige wereld en maakt onze economie weerbaar. En het loopt al lekker: meer dan de helft van onze elektriciteit komt uit schone bronnen. De eerste waterstoffabrieken worden gebouwd en we produceren steeds meer groen gas. Creëer de ruimte om die groei erin te houden en help ook sectoren als verkeer, gebouwen en woningen, landbouw en de industrie over te stappen op schone bronnen.

Betaalbare energie voor iedereen

De Oekraïne-crisis liet zien hoe kwetsbaar we zijn als de toevoer van een groot deel van het aardgas plotseling stilvalt. De prijzen gingen door het dak. De spanningen in het Midden-Oosten leiden tot een flinke stijging van de olieprijs. Dat maakt burgers en bedrijven onzeker en leidt ertoe dat sommigen de energierekening niet meer kunnen betalen. Door woningen te verduurzamen en de inzet van duurzame energie, krijgen mensen weer grip op hun energierekening. Ook niet gratis, maar veel minder onderhevig

aan prijsschommelingen. De beste manier om mensen én bedrijven bestaanszekerheid en grip op hun energierekening te bieden is hen te helpen minder energie te gebruiken en van het aardgas en de olie af te komen. En om de investeringen in het energienet op een eerlijke manier in rekening te brengen.

Sterke, schone economie

Laten we eerlijk zijn, de energieprijzen in Europa zullen voorlopig niet meer zo laag zijn als voorheen. Maar Nederland heeft een gunstige strategische ligging aan de winderige en ondiepe Noordzee. We zijn koploper zonnestroom en laadpalen. We kunnen onze concurrentievoordelen verder verzilveren door slimmer, schoner en innovatiever te produceren dan elders. Door minder en duurzame energie te gebruiken, kunnen we mee blijven doen op het wereldtoneel, banen hier houden en strategische spullen zelf maken. Die trend is allang zichtbaar: er wordt in Nederland al twee keer zoveel geïnvesteerd in duurzame energie als in fossiel. Dat vergt aanvankelijk verbouwingskosten, maar levert een stevige, schone en meer zelfstandige economie op. Kies je ervoor om nu niks te doen, dan wordt het straks nog veel duurder.

Per sector

Opwek

Om onafhankelijker te worden van import gaan we nog veel meer energie zelf opwekken. Dat gaan we zien en merken. Maar levert ook veel op. Dit levert meer op: leveringszekerheid en op de lange termijn lagere kosten.

- Zon en wind groeien door op land, daken en zee. Kijk meer dan voorheen hoe extra opwek helpt op plekken waar de vraag naar elektriciteit soms groter is dan het net aan kan. Zo helpt extra opwek op de juiste plek woningbouw of bedrijfsuitbreidingen mogelijk te maken. Stroom van dichtbij is bovendien vaak goedkoper dan aanvoer van veraf. Hou de regels voor opwek daarom werkbaar. Faciliteer initiatieven van marktpartijen én burgers, zoals energiegemeenschappen.
- Maak gebruik van de ondiepe Noordzee en bouw ambitieus door aan wind op zee. Maak afspraken tussen overheid en initiatiefnemer om risico's te delen (zogenaamde Contracts for Difference).
- Stimuleer de ontwikkeling van aardwarmte als duurzaam en lokaal alternatief voor aardgas, om huizen, gebouwen en kassen mee te verwarmen.
- Hou vast aan de bijmengverplichting voor groen gas uit afval, rioolslib of mest.
- Help energieprojecten snel vooruit door politieke keuzes rond locaties niet eindeloos te rekken en verleen soepel vergunningen.
- Energie(infra)projecten hebben last van het stikstofslot. Dat is zuur, want alleen tijdens de bouw wordt er soms wat stikstof uitgestoten. Daarna leveren ze juist een bijdrage aan minder uitstoot. Stel energieprojecten daarom vrij van de stikstofregels.

Vrolijk stemmende feiten:

- Al 55 procent van onze elektriciteit wordt opgewekt met hernieuwbare energie.
- Nederland is Europees kampioen zonnepanelen per inwoner.
- Zonder wind- en zonne-energie hadden we in 2023 zeven miljard kuub extra aardgas moeten importeren. Zo hielden we een kleine 3 miljard euro in eigen land.
- Er zijn al 865.000 warmtepompen in woningen geïnstalleerd.
- Een miljoen Nederlanders rijdt in een stekkerauto. Logisch: over de levensduur van een auto gezien is elektrisch al goedkoper dan fossiel.
- Nederland is Europa's grootste leverancier van biobrandstoffen aan de zeevaart.

Energiesysteem

Mensen en bedrijven gaan minder olie en gas gebruiken. We gaan onze woningen vaker verwarmen met elektriciteit. En daar ook op rijden. Fabrieken gaan elektriciteit gebruiken voor hun machines en processen. Dat vraagt veel van ons stroomnet. Op sommige momenten is er te veel vraag naar of aanbod van elektriciteit en ontstaan er files op het elektriciteitsnet: netcongestie. Ga slimmer gebruik maken van de rustige momenten op het net. En breid het net uit. Dat is een no-brainer: de schade bij projecten die geen netaansluiting kunnen krijgen is enorm.

Naast het verzwaren van het stroomnet moeten we dit net ook meer gaan verknopen met netten voor duurzame warmte en gassen als waterstof en opslag. Zo ontstaat er één energiesysteem.

- Zet alles op alles om het stroomnet zo snel mogelijk te verzwaren. Dat geldt ook voor onderstations, transformatorhuisjes en buizen voor warmte, CO₂ en waterstof. Hak knopen rond locaties en tracés. Verleen soepel vergunningen. Zet graafmachines aan het werk in plaats van juristen.
- Het grootste deel van de dag is het stroomnet helemaal niet vol. Bied mensen en bedrijven gunstige contracten aan waarbij ze gestimuleerd worden juist tijdens die daluren elektriciteit af te nemen.
- De opslag van energie wordt snel rendabeler. Dat is fijn, want zo kunnen we beter omgaan met pieken en dalen. Er komen snel regels en ruimte voor het realiseren van batterijen en warmteopslag. Er is ook opwek nodig voor momenten zonder zon en wind. Geef aan hoe initiatiefnemers aan de slag kunnen met biomassa in combinatie met CO₂-opslag. Sluit gascentrales aan op het waterstofnet.
- Kijk waar je op zee de oude gasinfrastructuur kunt gebruiken voor transport van waterstof of CO₂.

Wonen en gebouwen

Mensen worden het best beschermd tegen de voortdurend schommelende aardgasprijzen, door hen te helpen bij het verduurzamen van woningen en het overschakelen op schone bronnen van warmte. De kunst is om de juiste techniek op de juiste plek in te zetten. Verduurzaming moet lonen voor wie erin investeert; tegelijk moet de energierekening draaglijk blijven voor huishoudens bij wie die verduurzaming (nog) niet aan de orde is. De overheid heeft genoeg knoppen om deze twee met elkaar te verzoenen.

- Bepaal per wijk wat de beste manier is om van aardgas af te komen: met individuele opties zoals warmtepompen, bioketels of met een collectief warmtenet (warmte uit water, zon of bodem, of restwarmte). Zo weten inwoners waar ze aan toe zijn. Trek geld uit om te zorgen dat warmtenetten betaalbaar worden.
- Vervang oude Cv-ketels alleen nog door (hybride) warmtepompen. Zorg voor middelen om deze overgang soepel te laten verlopen.
- Voorkom subsidiespaghetti. Help mensen door de bureaucratie heen.
- Blijf woningisolatie steunen. De duurzaamste warmte is de warmte die je niet nodig hebt. Innovatieve methodes om vleermuizen op te sporen in spouwmuur worden erkend.
- Stimuleer het verbruik van zelfopgewekte zonnestroom en slimme systemen in huis om dat te bevorderen: Geef subsidie aan aanstuurbare apparaten.
- Maak met belangrijke partners als woningcorporaties, netbeheerders en warmtebedrijven en -gemeenschappen plannen om de alternatieven voor aardgas van de grond te krijgen. Maak schaal door wijken in één keer aan te pakken, die met de slechtste huizen eerst.

Industrie

Onze industrie is grotendeels gebouwd op het goedkope aardgas uit Groningen. Dat komt nooit meer terug. Klagen over dure brandstoffen is als klagen over slecht weer: het verandert niks. De enige overlevingsstrategie is verduurzaming van de fabrieken. Af van fossiel en snel overschakelen op elektriciteit en waterstof. Bedrijven die vooruit willen krijgen alle hulp. Werknemers in achterblijvende industrieën krijgen hulp naar een baan in toekomstvaste sectoren. Zo werken we aan een concurrerende economie, die ruimte biedt aan vernieuwers en waarbij innovatie en investeren loont.

- Snelle verduurzaming van de grote industrie vraagt om doelen en snelle maatwerkafspraken. Alleen bedrijven die een plan hebben om volledig te verduurzamen, krijgen steun. Daarbij ontwikkelt de overheid een visie welke sectoren van strategisch belang zijn in Europa.
- Het emissiehandelsstelsel (ETS) en verdere CO₂-beprijzing stimuleren bedrijven werk te maken van verduurzaming. Randvoorwaarden om dat ook te kunnen, zoals toegang tot benodigde kabels en buizen en soepele vergunningverlening, moeten op orde zijn.
- De energiebesparingsplicht wordt scherper en beter gehandhaafd.
- De vraag naar duurzaam geproduceerde producten als staal of kunststoffen moet worden gestimuleerd. Dat kan door fabrikanten van eindproducten als auto's, verpakkingen of consumentenartikelen voor te schrijven zulke duurzame basisproducten steeds meer te verwerken. Dit jaagt ook de vraag aan naar duurzame energie en waterstof.

Mobiliteit en transport

Om af te komen van geïmporteerde olie en om de lucht schoner en gezonder te maken, gaan we rijden zonder uitstoot.

- Stuur op honderd procent emissievrije nieuwverkoop in 2030. Verleng de huidige belastingvoordelen. Maak elektrische auto's niet duurder omdat ze zwaarder zijn. En maak zakelijke leaseauto's verplicht emissieloos, wat ook goed is voor de tweedehands-markt. Bevorder deelauto's, bijvoorbeeld door subsidies daarvoor open te stellen.
- Stimuleer treinreizen. Help de tarieven in de hand te houden, investeer in spoorinfra en bouw rond stations. Gebruik de daluren beter te benutten, om de spits wat te ontlasten.
- Zorg voor een dekkend landelijk netwerk van publieke laad-punten en een goed werkende markt voor laaddiensten, zodat partijen blijven investeren in laadpunten. Door auto's te laden buiten de pieken, komt er meer ruimte op het net. En het is goedkoop.
- Maak bestelauto's, vrachtwagens en scheepvaart emissievrij, met CO₂-beprijzing, een lager tarief voor emissieloze trucks in de vrachtwagenheffing, uitbreiding van emissievrije zones en meer hernieuwbare brandstof. Haal negatieve financiële prikkels weg, zoals de binnenvaart die geen belasting betaalt op diesel en wel op elektriciteit.
- Biedt boeren perspectief bij de teelt van gewassen voor biobrandstoffen die niet concurreren met voedselproductie.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gas en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.